

ПОЛТАВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СПОЖИВЧОЇ
КООПЕРАЦІЇ
УКРАЇНИ

ГОСПОДАРСЬКИЙ МЕХАНІЗМ: сутність, структура, подальше вдосконалення на сучасному етапі

*Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції*

18-19 квітня 2008 року

ПОЛТАВА * РВВ ПУСКУ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.О. Квасніцька, к.ю.н., доцент
Одеська національна юридична академія

Важливою галуззю економічної системи України є будівельна діяльність, яка має складну внутрішню структуру та включає відносно самостійні елементи, які взаємодіють в рамках відповідної галузі та інтегровані в економічну систему країни в цілому. При цьому дана галузь входить в єдину систему господарського комплексу країни та є об'єктом державного регулювання. Таке регулювання проявляється в забезпеченні державного впливу на будівельну діяльність суб'єктів господарювання шляхом застосування різних методів і форм державного регулювання, так як держава зобов'язана забезпечити допуск на будівельний ринок професійно підготовлених суб'єктів, безпеку будівництва, довговічність об'єктів будівельної діяльності.

Регламентация державного регулювання господарської діяльності передбачена ст. 12 ГК України. Між тим, слід зазначити, що перелік основних засобів є невичерпним, тим більше ч. 3 ст. 12 ГК України дозволяє стверджувати про можливість застосування інших засобів державного регулювання, «що визначаються іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку».

Основними засобами державного регулювання будівельної діяльності є державна реєстрація, ліцензування, отримання документів дозвільного характеру, встановлення відповідних нормативів і стандартів в галузі будівництва та ін.

Для здійснення суб'єктом господарювання будівельної діяльності, недостатньо зареєструватися та отримати свідоцтво про державну реєстрацію відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців». Наряду з цим, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів «Про ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві» від 5.12.2007 р. № 1396 суб'єкт господарювання повинен отримати відповідну ліцензію, а на підставі Законів України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 р., «Про планування і забудову територій», Положення про порядок надання дозволу на виконання будівельних робіт від 05.12.2000 р. № 273 отримати документи дозвільного характеру (висновки, погодження, дозволи), які нададуть змогу легально здійснювати будівництво запроектованих будівельних об'єктів.

Отже, отримання документів дозвільного характеру в галузі будівництва є засобом державного регулювання, формою державного контролю за господарською діяльністю суб'єктів господарювання, по-

ряд з державною реєстрацією, ліцензуванням, що безпосередньо визначається спеціальними нормативно-правовими актами.

Форми державного впливу на будівельну діяльність проявляються у наступних видах: нормативного регулювання; контролю та надзору, застосування засобів господарсько-правової відповідальності та ін.

Слід зазначити, що в науковій літературі державну реєстрацію, ліцензування відносять також до елементів легітимації. Так Н. Саніахметова визначає, що легітимація суб'єктів підприємницької діяльності включає три елементи: державну реєстрацію, ліцензування та патентування та є умовами здійснення підприємницької діяльності [1, с. 127]. О. Подцерковний зазначає, що «коли мова йде про державну реєстрацію, ліцензування, патентування, здійснення інших дозвільних процедур, необхідно говорити про їх легалізацію, а не легітимацію» [2, с. 84–85].

Не торкаючись дискусії стосовно легітимації або легалізації господарської діяльності, слід погодитися з думкою О. Подцерковного щодо включення дозвільних процедур, які супроводжуються видачею документів дозвільного характеру, до необхідних умов для законності входження суб'єкта господарювання в господарський обіг та легалізації здійснення будівельної діяльності.

Таким чином, на сьогоднішній день є підстави стверджувати, що документи дозвільного характеру, поряд з державною реєстрацією, ліцензуванням, відносяться до засобів регулюючого впливу держави на будівельну діяльність суб'єктів господарювання та є необхідними елементами легалізації здійснення ними підприємницької діяльності для забезпечення належних господарських відносин і гарантування довгострокової економічної стабільності.

Література

1. Предпринимательское (хозяйственное) право Украины: Учебное пособие. – Харьков: Одиссей, 2004. – с. 127
2. Хозяйственное право Украины: Учебник / Под ред. А.С. Васильева, О.П. Подцерковного. – 2-е изд., пере раб. и доп. – Харьков: Одиссей, 2006. – С. 84–85

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ГОСПОДАРСЬКОГО МЕХАНІЗМУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

А.О. Азарова, к.т.н., доцент; О.В. Гіль, магістр
Вінницький національний технічний університет

Визначальною характеристикою сучасного розвитку людства є якісний перехід до більш високого формаційного рівня або транс-

формаційний перехід. В Україні склалося досить своєрідне становище: фактично залишивши соціалістичну формацію, вона опинилась у постсоціалістичній (пострадянській) стадії. Соціалістична формація, за загальносвітовим виміром, відносилась до індустріального типу. Проте характерні їй вади, особливо у сфері економічній, суттєво стримували темпи розвитку.

Це стало об'єктивною причиною переходу до більш ефективних суспільних механізмів розвитку, насамперед, це стосувалося механізмів господарювання. Гарантованість суспільної результативності такого переходу, максимальне пом'якшення можливих негативних соціально-економічних наслідків вимагали глибокого теоретичного осмислення та наукового обґрунтування, а також планування етапів переходу, чіткої організації їх здійснення.

Проте систему державного монополізму в Україні було усунуто суто політичним шляхом без здійснення необхідної економічної підготовки. Це зумовило значні соціально-економічні втрати і підтвердило недопустимість використання методу «спроб та помилок» у період трансформаційного переходу суспільства.

Гармонізація реформування господарського механізму України (як фундаментальної ланки усієї системи суспільних відносин) потребує комплексного розкриття діалектики процесів, причинно-наслідкових суттєвих зв'язків економічного стану та змісту реформаційних факторів впливу.

Сучасна трансформація господарського механізму має бути спрямована на створення таких його елементів, які будуть здатні до саморозвитку у своїй постійній адекватності потребам суспільства. Тому особливої уваги потребує оцінка ефективності господарського механізму в динаміці суспільного розвитку. Критеріями оцінки є: економія енергії (часу); рівень забезпечення суспільного порядку; ступінь збалансованості суспільного відтворення; ступінь задоволення потреб членів суспільства в матеріальних та духовних благах.

Господарський механізм виконує функцію не тільки виробничу, але також і функцію поєднання суспільних потреб із можливостями суспільного виробництва. Структура господарського механізму та його дія мають максимально відповідати системі об'єктивних економічних законів, надавати свободу дії цим законам.

Максимальне наближення до цього критерію потребує розбудови господарського механізму як складної сукупності діалектично єдиних функціональних систем. Базовою системою господарського механізму є виробнича система.

Соціальна сутність суспільного виробництва полягає у створенні сукупності матеріальних благ для кінцевого споживання членами су-

пільства. В економічному сенсі суспільне виробництво полягає у створенні доданої вартості, яка є джерелом заробітної плати, податків, а також інвестицій у відтворення та розвиток виробництва. Але як фізичний процес суспільне виробництво є, по суті, збільшенням енергії та матеріалізацією цієї енергії в нових продуктах виробництва.

Матеріалізована в продуктах суспільна енергія є матеріальною формою інтелектуально-трудового потенціалу людей, що беруть участь у суспільному виробництві.

Основним методом оптимізації розвитку базової (виробничої) системи в період глибокої реформації є метод міжгалузевого балансу. Моделювання міжгалузевого балансу дозволяє встановити ефективні міжгалузеві пропорції та рівноважні ціни, які при досягнутому технічному рівні виробництва та наявних суспільних ресурсах максимізують питому вагу доданої вартості у валовому внутрішньому продукті.

Література

1. І.Ф. Курас, В.М. Геєць, О.С. Онищенко, І.М. Дзюба. Розвиток соціогуманітарних досліджень у Національній академії наук України. 1999. – 2003. – К., 2003. – 208 с.
2. Чухрай Н.І. Механізми інноваційних перетворень в країнах ЄС та можливості їх трансформації в економіку України // Економіка і прогнозування. – 2003. – № 1 – С. 32.
3. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 30.

ВПЛИВ ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

*М.М. Логвин, к.геогр.н., доцент
Полтавський університет споживчої кооперації України*

За період незалежності на кінець 2006 р. в економіку України було вкладено 21,1 млрд дол. США інвестицій. Структура інвестицій: торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку – 12 %, фінансова діяльність – 11,4 %, оптова торгівля – 10,7 %, металургія – 6,6 %, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 6,0 %, а на машинобудування, яке, власне, визначає якість інвестицій – усього 4,35 %. Найбільшими нашими прямими інвесторами є, млрд дол. США: Німеччина – 5,6, Кіпр – 3,0, Австрія – 1,6, Великобританія – 1,5, Нідерланди – менше 1,5, США – 1,4, менше 1 млрд дол. США – Росія, Франція, Віргінські острови, в той час, як у країни з гіршими, на перший погляд, умовами їх вкла-